

РЕСПУБЛІКАНСЬКА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ - 2023
12 клас

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання до нього.

Коли людині скоро сповнюється двадцять два, а дими безупинно димлять, а слава поета тільки в мареві мариться, є над чим замислитись. Двадцять і два, а ще нічого не зроблено для безсмертя! Щось подібне нібито вигукнув колись Юлій Цезар у дні своєї молодості. І хоч було то в суворому Римі, а не на цій лагідній, поетичній Зачіплянці, та виникають, певне, в людей і через тисячоліття такі настрої, які вже колись були і когось непокоїли. Справді, що встиг зробити? Що встиг збагнути у своєму двадцятидвохрічному світі? Де поема твого життя?...

Тільки чи потрібне буде їм, прийдущим, твоє творіння? Нова ота ера загірна, чи не збайдужіє вона до слова поетів? Якими вони будуть — поеми майбутнього? Поеми абстракцій? Алгоритми замінять музику слова? Математичні фантазії, може, стануть там *надихати* співців? Як шалено, із швидкістю сновидінь, пролітає час! Не такий уже й довгий вік мистецтва, витвореного людиною. Тридцять чи сорок тисяч років тому невідомий митець при відблисках вогнища вивів у своїй печері перші контури мамонтів, на яких він удень полював... Після того була Нефертіті, був Парфенон, була Мона Ліза... І тепер ось бачиш сучасний модерний витвір, де безладною купою перемішалися людські вуха, очі, носи, а на зміну *гармонії* виступив хаос, на зміну фарбам Рафаеля приходять консервна бляшанка і мавпа з квачем... Виродження? Самозапечерення? Дух людський вичерпав себе? Чи це тільки криза минуца, після якої ще буде в мистецтві і юність, і весна, і сонячна гармонія нових ліній, нових барв?

Кажуть, що поезії передує подвиг. Інших життя кидало на великі випробви, а що тебе жде серед цієї буденності, серед плину сірих днів, що деколи справді здаються “мов осінні пляжі...”? І яка вона є, сама природа подвигу? Чи здатен його вчинити той, хто заздалегідь готує себе до цього, чи, може, ближчий до істини той, для кого подвиг — це акт миттєвий, блискавичний, майже рефлекторний? Він, певне, як спалах, його вічність вкладається в мить, він там, де йдуть безоглядно на смертельний ризик, без вагань кидаються на двобій із злом...

Чуєш у собі поклик поезії, але хто навчить тебе її чародійницьких тайн? Собор оцей? Горда поема степового козацького зодчества, вона щоразу хвилює тебе, щось навіває, відлунням далеких подій входить у твою молодість. І не треба тут руїни, чуєте ви, генії руйнацтва? Невже не доходить до вас оцей дух обжитості планети, певності, злагоди, який живе у таких витворах, в їхній гармонійності, — дух, що єднає людство?

Життя проклало свої русла повз цей собор, будні ідуть повз нього нескінченними чередями, нові покоління на цих селищах освідчуються в коханні, проносять вулицею Широкою старих металургів на вічний спочинок, а півкулі бань все пливуть над Зачіплянкою, як образ нескінченності, все височить на майдані ця сива скеля віків. Собор завжди несе в собі певний настрій, але найбільше любить Баглай його уночі, в розшумілі вітряні ночі, коли налетілий східняк рве листя з по-нічному грізних дерев, а навкруги місячно й вітряно, і собор стоїть серед такої видної ночі увесь якийсь наповнений, біліє фантастично, мов вітром напнутий парус...

Є в ньому своя пластика, є ритми свої, тільки йому властиві... Але ж є щось таке і в твоєму теперішньому житті? Хай інакше, нове, але є! І ти шукатимеш ці ритми. Може, Зачіплянка для того тебе й народила, щоб відкрив ти свою, Баглаєву, музику барв, що її, може, таять у собі оці спалахи вічно живого заводського неба, оці соборно-білі зачіплянські ночі...

(Олесь Гончар «Собор»)

5.	<p>Спишіть виділені у тексті слова і доберіть до них (самостійно) по 2 текстуальних синоніми.</p>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
6.	<p>Випишіть із тексту чотири приклади різних художніх засобів, через ризик вкажіть вид тропу (епітет, метафора, уособлення, порівняння, тавтологія, гіпербола тощо).</p>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
7.	<p>В уривку із роману „Собор” вставте, де потрібно, розділові знаки.</p> <p>Не сподівався Микола що доля собору так зачепить його Зачіплянку, собору який перед цим був ніби в безнадійному забутті і здавалось, нікого вже не цікавив. Дотепер, мабуть ні в кого й питання не виникало, стояти йому чи ні, можна жити без нього чи не можна, так само як не виникають у металурга сумніви йти чи не йти йому сьогодні на зміну, ставати чи не ставати до печі мартена. Виходить ти помилявся? Гадав, що тільки тобі доступна краса цього архітектурного шедевра а інші таких речей уже не сприймають? Чи, може, й справді були глухі? Може, тільки зараз нарешті слух у людей на красу повертається? І не одного тебе обурює що рука невігласа зважується посягти на труд людський на це дивовижне творіння козацького бароко... Сучасний вандалізм — звідки він, звідки ця психологія браконьєрства?</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
8.	<p>Виправте помилки, допущені в тексті (закресліть неправильний варіант і зверху напишіть правильно).</p> <p><i>Своєрідним жіночим оберегом в Україні завжди був віночок. І нині, як і в давнину, з раннього дитинства кожна дівчинка вчиться виплітати з різного зілля віночки. Віночок служив не тільки окрасою голови дівчини, він був “знахаром душі”, бо в ньому є чаклунська сила, шчо і боль знімає, і волося береже. До віночка вліталося багато різних квітів. Переважна більшість із них має лікувальні властивості. Всього у українському</i></p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

	<p>1. _____ _____ _____ _____ _____</p> <p>2. _____ _____ _____ _____ _____</p> <p>3. _____ _____ _____ _____ _____</p> <p>4. _____ _____ _____ _____ _____</p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8</p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8</p>
15.	<p><i>У чому глибинний сенс українських народних предметних символів? Розкрийте значення 4-х символів. Відповідь запишіть 4 реченнями.</i></p> <p>1. _____ _____ _____ _____</p> <p>2. _____ _____ _____ _____</p> <p>3. _____ _____ _____ _____</p> <p>4. _____ _____ _____ _____</p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8</p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8</p>
	90 б. + 10 б. за грамотність усієї роботи = 100 б.		

